

HIJ IS VERREZEN !

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088
V.U.: E. GOVAERTS, POSTBUS 14, 2650 EDEGEM

NR. 15 / MEI-JUNI 2005
AFGIFTEKANTOOR : ANTWERPEN X

« VERLIES DE MOED NIET ! »

BIJ DE DOOD VAN ZUSTER LUCIA VAN FATIMA

OP zondagnamiddag 13 februari schonk zuster Maria-Lucia van het Onbevlekt Hart, de laatste zieneres van Fatima, haar schone ziel terug aan God en aan Onze-Lieve-Vrouw. Ze was 97 jaar oud. In 1917, op tienjarige leeftijd, hoorde zij uit de mond van de H. Maagd zelf wat haar roeping was : « *Jezus wil zich van jou bedienen om me te doen kennen en liefhebben...* » Verbazingwekkende woorden : « *Me doen kennen en liefhebben* », alsof Onze-Lieve-Vrouw na twintig eeuwen christendom *onbekend* was gebleven !

En toch is dat de situatie in de Kerk van vandaag... Over de Heilige Maagd Maria, de Moeder Gods, de Koningin van de Hemel, is als een lijk-wade van stilzwijgen gevallen. Op het moment dat zuster Lucia's leven uitdooft als een kaars in de donker wordende nacht, is Onze-Lieve-Vrouw in de Kerk nog nooit zo « onbekend » geweest.

Kenschetsend voor die « onbekendheid » is b.v. het recentelijk verschenen boek van pater Bernard Sesboüé, s.j. : « *Marie, ce que dit la Foi* » (Bayard, 2004). De auteur is een bekend theoloog, die doceerde aan de *Facultés jésuites* te Parijs en verschillende werken op zijn naam heeft staan. Bovendien is hij een prominent voorstander van de oecumene en leidt hij samen met een protestantse dominee de *Groupe des Dombes*, een soort van denktank voor « oecumenisch onderzoek ». « *P. Sesboüé is bepaald geen Maria-aanbidder (mariolâtre)* », vernemen we in een recensie van het boek in het tijdschrift *Le Pèlerin*. « *Hij verkiest over Maria te spreken "met een zekere soberheid"*. » De reden hiervoor is dat hij « *stevig geworteld staat in het*

Tweede Vaticaanse Concilie [dat vermoedden we al !] *en in de Traditie van de Kerk.* » Neen ! Dat laatste is volkomen onjuist : de Traditie heeft het licht van de H. Maagd NOOIT onder de korenmaat geplaatst, wel integendeel ! Het is precies het Concilie dat, om aan de protestantse waarnemers te behagen, volledig ingegaan is tegen de Traditie.

In zijn boek levert Sesboüé trouwens zelf het bewijs van die breuk : « *Tijdens Vaticanum II heeft een ommezwaai plaats gehad. Bij de aanvang van het Concilie stonden twee tendensen tegenover elkaar : de ene tendens vereenzelvigde Maria zoveel mogelijk met Christus, de andere probeerde haar vóór alles terug te plaatsen binnen de Kerk door haar op te nemen binnen het geheel van de verlost mensheid. Die tweede tendens heeft het gehaald. De figuur van "Maria-Koningin" heeft sindsdien moeten plaats maken voor die van "Maria-dienstmaagd". De tweede tendens blijft nochtans springlevend, vooral in de volksdevotie.* » Dat bete-

« Verlies de moed niet, ik zal je nooit in de steek laten ! Mijn Onbevlekt Hart zal je toevlucht zijn en de weg die je tot bij God zal brengen » (foto Steven Governo / Sipa Press)

kent m.a.w. dat de volksdevotie een spontane reactie van Contrareformatie vertoont !

Tijdens zijn zorgvuldige studie van de conciliaire Akten heeft abbé de Nantes deze « *ommezwaai tijdens Vaticanum II* » heel duidelijk weten te onderscheiden : « *De stelling van de "minimalisten" heeft het gehaald. Het was hun uitgesproken bedoeling om Maria terug te integreren in de mensheid, aan de kant van de zondaars, terwijl de Traditie en de eeuwenoude devotie haar bij voorkeur aan de kant van Christus de Verlosser plaatsen, als Medeverlosseres, en aan de kant van God, als Middelaars... Men wil niet meer haar schoonheid, haar*

MEL GIBSON EN FATIMA

In de zomer van vorig jaar had in het karmelietes-senklooster van Coïmbra een ontmoeting plaats tussen zuster Lucia en de Amerikaanse katholieke regisseur en acteur Mel Gibson. Aanleiding was het verzoek van de slotzusters aan Gibsons productiemaatschappij *Icon* om een privé-vertoning van de film *The Passion of the Christ* als voorbereiding op de Goede Week. Mel Gibson bracht een kopie van de film, die toen nog niet op DVD uitgekomen was, samen met zijn vrouw en de priester Luis Condor persoonlijk naar Coïmbra, maar het was toen al juli geworden. Bij die gelegenheid sprak de regisseur een uur lang met de zieneres; over hun onderhoud werd echter niets bekend gemaakt.

Onlangs kwam het Australische katholieke nieuwsagentschap *CathNews* met het bericht dat Gibson het plan heeft opgevat om de gebeurtenissen van Fatima te verfilmen. Het idee voor de nieuwe prent is nog pril, maar toch zou de regisseur vast van plan zijn door te zetten.

glorie, haar genade in het licht stellen, maar enkel nog haar dienstbaarheid » (CRC nr. 61, okt. 1972, p. 7).

Haar dienstbaarheid... aan de mens! Antropocentrisme, cultus van de mens, helemaal in de lijn van het Concilie!

Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat pater Sesboué totaal geen aandacht schenkt aan de boodschap van Fatima. Zijn belangstelling gaat een heel andere richting uit: « *Belangrijk is voor mij de bijzondere bijdrage van de oecumenische "Groupe des Dombes". Deze groep, die een pioniersrol vervult op dit vlak, heeft over Maria een gemeenschappelijk document uitgewerkt dat een eeuwenoud dispuut tussen katholieken en protestanten aansnijdt, meer bepaald op vier punten: de "medewerking" van Maria, de recente definities over de Onbevleete Ontvangenis en de Tenhemelopneming, en tenslotte de aanroeping van Maria, d.w.z. de mariale cultus. Dit document zoekt vandaag op discrete wijze zijn weg* » ... en verspreidt zijn vergif in studiekringen en gebedsgroepen.

« EEN BEPAALDE TIJD »

De H. Maagd heeft zich « *een bepaalde tijd* » beëindigend van zuster Lucia om zichzelf te doen kennen en beminnen. Kardinaal Policarpo van Lissabon deed bij het overlijden van de zieneres ironisch over die « *bepaalde tijd* » die zó lang geduurd heeft. Maar daar is natuurlijk een reden voor: zuster Lucia is in leven gebleven even lang als de GROTE APOSTASIE nu al duurt, « *om de trouw aan de boodschap te verzekeren* » zoals abbé de Nantes het op 13 december 2000 uitdrukte. « *Zuster Lucia*

blijft leven om te kunnen getuigen van de authenticiteit van de boodschap van Fatima. Als deze zuster niet meer trouw op haar post zou staan, met nog altijd dezelfde dapperheid ondanks het feit dat zij aan vele onwaardige behandelingen wordt onderworpen, dan zou men beginnen denken dat de H. Maagd tevergeefs gesproken heeft in de indrukwekkende boodschap van 1917, een boodschap die in de geschiedenis van de Kerk haar gelijke niet kent. »

Gedurende heel die tijd hebben we de **feilbaarheid** van de regerende pausen gezien en hun **onwil** om te gehoorzamen aan de dringende wensen van de Hemel: van Pius XI tot Joannes-Paulus II.¹

Pius XI wilde geen plechtige akte van toewijding van Rusland uitspreken omdat die een ondubbelzinnige veroordeling van het marxisme-leninisme veronderstelde, en dat druiste in tegen de *Ostpolitik* van deze Paus².

Pius XII, de grote Paus Pius XII, was ongetwijfeld gevoelig voor de boodschap van Fatima. Maar in volle Wereldoorlog werd hij verscheurd tussen enerzijds zijn vrees voor de gevolgen die een overwinning van Stalin zou hebben op Europa en de wereld, en anderzijds de door de Amerikanen uitgeoefende druk om de Russische bondgenoot te ontzien. Op 31 oktober 1942 wijdde de H. Vader in een op de radio uitgezonden toespraak *de wereld* toe aan het Onbevleete Hart van Maria – de wereld, maar niet Rusland. « *Wat op 31 oktober 1942 gebeurde was niet de bijzondere toewijding van Rusland, en het was niet in eenheid met alle bisschoppen ter wereld. [...] De grote vraag van de Hemel, de toewijding van Rusland, moet nog uitgevoerd worden* », schreef pater Alonso hierover (*Fátima ante la Esfinge*, p. 112). Het gevolg was dat Rusland zich niet bekeerde maar verderging met « het verspreiden van zijn dwalingen over de wereld »: het communisme veroverde de helft van Europa en grote delen van het Verre Oosten.

Volgens de uitdrukkelijke wil van de H. Maagd moest het derde deel van het Geheim van Fatima bekend gemaakt worden in 1960. « *De H. Maagd wil het zo* », zei zuster Lucia al in 1946. Waarom precies dan? « *Omdat het dan duidelijker zal zijn* », antwoordde zij in 1955 op een vraag van kardinaal Ottaviani. Maar **Joannes XXIII**, die de tekst van het Geheim kort na zijn uitverkiezing tot Opperherder van de Kerk las, weigerde de inhoud bekend te maken en borg het document op: « *Dit heeft geen betrekking op mijn pontificaat.* » De Paus had andere plannen. Met de encycliek « *Pacem in terris* » lanceerde hij een utopische vredespolitiek gebaseerd op een goede verstandhouding met de U.S.S.R. En onder het stormachtig applaus van de externe én interne vijanden van de katholieke discipline kondigde hij bij de opening van Vaticanum II een grootscheepse « *Hervorming* » van de Kerk aan, gekoppeld aan een veroordeling van alle « *onheilsprofeten* »...

(1) Het merendeel van de gegevens in deze paragraaf haalden we uit het standaardwerk van broeder François van Maria ter Engelen, *Fatima, joie intime, événement mondial* (uitg. CRC, 1991), waar men de nodige referenties kan terugvinden.

(2) Zie het artikel *De « Ostpolitik » van Paus Pius XI (1922-1939)* in *Hij is verrezen!* nr. 11 van sept.-okt. 2004.

Paulus VI nam kennis van het Derde Geheim in 1963 maar repte er in het publiek nooit met één woord over tot aan zijn dood in 1978. Ter gelegenheid van de jubileumviering van 13 mei 1967 begaf hij zich wel naar Fatima, voor – om het met zijn eigen woorden te zeggen – « *een zeer korte bedevaart met een strikt privé-karakter* ». Zuster Lucia, die op uitdrukkelijk verzoek van de Paus aanwezig moest zijn in de Cova da Iria, wilde hem in een onderhoud onder vier ogen smeken om de wereld op de hoogte te brengen van de waarschuwingen van Onze-Lieve-Vrouw : « *Ik wil apart met u spreken* », herhaalde ze verschillende keren. Maar Paulus VI weigerde resoluut : « *Het is het moment niet. Trouwens, als je me iets wil meedelen, zeg het dan tegen je bisschop ; die zal het aan mij overmaken...* » Zuster Lucia keerde onverrichter zake terug naar haar karmel, waar van dan af op bevel van het Vaticaan streng werd toegezien op haar gesprekken met bezoekers.

Joannes-Paulus II besteedde geen publieke aandacht aan Fatima tot op het moment van de aanslag op zijn leven op 13 mei 1981, verjaardag van de eerste verschijning van de H. Maagd. Nog tijdens zijn herstel in het Gemelli-ziekenhuis liet hij zich één van de beste boeken over het onderwerp voorlezen, en het jaar daarop ging hij voor de eerste keer naar het Portugese bedevaartsoord. Hij had een privé-gesprek met zuster Lucia, waarin hij haar ervan probeerde te overtuigen dat de bekendmaking van het Derde Geheim niet noodzakelijk was en niet van voorzichtigheid zou getuigen (we weten dit uit een onderhoud dat de zieneres in mei 1985 had met kardinaal Oddi). In dezelfde zin had de Paus de avond tevoren op de Cova da Iria met onverholen ironie uitgeroepen : « *Willen jullie dat ik jullie een Geheim verklap ? Het is eenvoudig, en het is zelfs geen geheim meer : “ Bid veel, en zeg dagelijks het rozenhoedje. ”* » De bedevaart van 1982 eindigde met een « Akte van offergave » waarin het woord “ Rusland ” niet één keer viel. De boodschap was duidelijk : Fatima was slechts belangrijk in de mate dat er een verband was met de persoon van Joannes-Paulus II. De Opperherder van de Kerk was ervan overtuigd dat de H. Maagd hem gered had van de dodelijke kogel van Ali Agça opdat hij zijn grootse plannen zou kunnen uitvoeren : de bevrijding van

De drie herdertjes in oktober 1917 : Jacinta (7 jaar), Francisco (9 jaar) en Lucia (10 jaar). Deze foto werd in de buurt van het huis van de familie Marto genomen en indertijd voor het eerst gepubliceerd in de tijdschriften “ O Seculo ” en “ Ilustração Portuguesa ”.

zijn vaderland Polen van het Sovjetjuk en de verspreiding van de democratie in heel Oost-Europa.

Op 25 maart 1984 sprak de Paus op het Sint-Pietersplein, vóór het beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Fatima, opnieuw een « Akte van offergave » uit waarin Rusland alweer niet uitdrukkelijk vernoemd werd. In de spreekkamer van de karmel te Coïmbra maakte zuster Lucia duidelijk dat ook dit niet de door de Hemel gevraagde toewijding was. Toch zou Joannes-Paulus II sindsdien blijven beweren dat de toewijding hiermee gerealiseerd was... en dat men hem daarmee niet meer moest lastigvallen.

Op 13 mei 1991 was de Paus opnieuw in Fatima, waar hij een kort gesprek onder vier ogen had met zuster Lucia. Het was onmiskenbaar de bedoeling dat de zieneres zich door de H. Vader zou laten overtuigen dat de toewijding wel degelijk gebeurd was. Maar blijkbaar hield zuster Lucia in deze dramatische confrontatie stand. Het duidelijkste bewijs levert het complete stil-

zwijgen van Joannes-Paulus II achteraf. Als zuster Lucia zijn optimisme gedeeld had – dat de revoluties van 1989 in Oost-Europa te danken waren aan de “toewijding” en de voorbode waren van de bekering van Rusland – dan had de Paus er zeker veel ruchtbaarheid aan gegeven en van de zieneres de “propagandiste” van zijn politiek gemaakt!

Het laatste bezoek van de Paus aan Fatima had plaats op 13 mei 2000, ter gelegenheid van de zaligverklaring van Francisco en Jacinta. Volkomen onverwacht maakte kardinaal Sodano op het einde van de ceremonie de inhoud van het Derde Geheim bekend – of beter: de *interpretatie* die Joannes-Paulus II aan de inhoud wilde geven, nog vóór de tekst zelf openbaar was gemaakt. De Paus vereenzelvigde zich met « *de Bisschop in het Wit gekleed* » die *als* dood (!) neervalt onder de schoten van een groep soldaten, en betrok zo het hele mysterie op zijn eigen persoon: « *Het Geheim is de aankondiging van de aanslag van 13 mei 1981* », liet woordvoerder Navarro-Valls prompt weten. Voor Joannes-Paulus II was daarmee alles gezegd: einde van de bedevaart, einde van de discussie, einde van Fatima.

DE NAKENDE TRIOMF VAN HET ONBEVLEKT HART

Midden in die rij falende pausen is er nochtans één lichtpunt: **Joannes-Paulus I**, Albino Luciani, de uitverkorene van het Hart van Maria. Op 11 juli 1977 had zuster Lucia met klem gevraagd om kardinaal Luciani te kunnen spreken in de karmel van Coïmbra – een onderhoud dat op de toekomstige Paus een diepe indruk naliet, zoals zijn intimi de daaropvolgende maanden uit zijn woorden konden opmaken. Toen hij Opperherder

van de Kerk geworden was, maakte hij duidelijk dat hij de zieneres begrepen had: « *Zuster Lucia is een geliefde dochter van de Kerk. Ze is radicaal zoals de heiligen zijn: todo o nada, alles of niets, als men echt tot God wil behoren.* » Joannes-Paulus I was vast van plan om de toewijding van Rusland aan het Onbevlekt Hart van Maria te volbrengen, helemaal zoals de H. Maagd het wilde: « *Als ik blijf leven, zal ik teruggaan naar Fatima om de wereld en in het bijzonder de volkeren van Rusland toe te wijden aan Onze-Lieve-Vrouw, volgens de aanwijzingen die Zij aan zuster Lucia gegeven heeft.* » « *Als ik blijf leven...* », alsof hij wist dat hij niet lang meer zou leven, alsof hij daarvan verwittigd was door zuster Lucia. En inderdaad, hij heeft niet lang meer geleefd...

Als een voorteken van de bekering van Rusland die deze Paus zou verkregen hebben door de toewijding volledig overeenkomstig de wensen van de Hemel te volbrengen, was hij getuige van de bekering van patriarch Nikodim, de orthodoxe metropoliet van Leningrad, die tijdens een privé-audiëntie in de armen van Joannes-Paulus I stierf, met op de lippen « *de mooiste woorden over de Kerk die ik in mijn leven ooit gehoord heb* », zoals de H. Vader nadien ontroerd liet weten.

Mogen we er niet van uitgaan dat, nu zuster Lucia – trouwe getuige en behoedster van de boodschap van Fatima – overleden is, we over afzienbare tijd een nieuwe heilige Paus zullen hebben die de toewijding zal volbrengen en daardoor niet alleen het mirakel van de bekering van Rusland tot het katholicisme zal in gang zetten maar tevens de zo verhoopte Heropleving van de Kerk?

naar broeder Bruno en broeder François

DE VERBLINDING VAN DE HIËRARCHIE

Op 16 september 1970 schreef zuster Lucia aan moeder Martins, een bevriende religieuze die door ziekte erg op de proef gesteld werd, volgende brief:

« ... Uit uw woorden maak ik op dat u veel hebt afgezien! Het is deze vorm van boetedoening die Onze-Lieve-Heer u nu vraagt. De beproevingen die Hij ons zelf zendt zijn de zwaarste; maar het zijn die ook die ons het meest met Hem verenigen, Hij die de Man van Smarten was. Ikzelf heb ook veel last gehad van mijn hart en mijn ogen enz.; maar het is noodzakelijk dat wij in onze eigen persoon aanvullen wat aan het Lijden van Christus nog ontbreekt; het is noodzakelijk dat zijn ledematen

één zijn met Hem, in de lichamelijke pijn en in de morele angst. Arme Jezus, Hij heeft ons met zoveel liefde verlost en Hij wordt zo weinig begrepen! Zo weinig bemind! Zo slecht gediend! **Het doet pijn om getuige te moeten zijn van zo'n grote ontsporing, en in zoveel personen die verantwoordelijke plaatsen bekleden...**

« Wat ons betreft, wij moeten dit zoveel mogelijk proberen te herstellen door een steeds inniger vereniging met ons Heer; wij moeten ons met Hem vereenzelvigen opdat Hij in ons het Licht van de wereld zou zijn, een wereld die ondergedompeld is in de duisternis van dwaling, immoraliteit en hoogmoed. **De duivel is erin ge-**

slaagd om het kwaad binnen te smokkelen onder het mom van het goede, en de blinden leiden andere blinden, zoals Onze-Lieve-Heer het in zijn Evangelie zegt, en de zielen laten zich bedriegen... Ik offer mezelf van ganser harte op en ik bied God mijn leven aan voor de vrede van zijn Kerk, voor de priesters en voor alle kloosterlingen, vooral voor hen die zo bedrogen en misleid zijn. [...]

« **Het ergste is wel dat de duivel erin gelukt is om zielen die een zware verantwoordelijkheid dragen door de plaats die zij bekleden te misleiden en te bedriegen. Het zijn blinden die andere blinden leiden...** »

HET OFFER

VAN PRESIDENT GARCIA MORENO

Op 6 augustus 1875 maakten sluipmoordenaars een einde aan het leven van een uitzonderlijk man : Gabriel Garcia Moreno, de president van de Zuid-Amerikaanse republiek Ecuador. Dertig jaar nadat zijn land de onafhankelijkheid had uitgeroepen schoof hij de anarchistische beginselen van het liberalisme, dat heel het subcontinent in zijn greep had, resoluut opzij en vestigde hij een katholiek regime temidden van landen die door de vrijmetselarij overheerst werden.

DE VRIJMETSSELARIJ MAAKT ZICH MEESTER VAN ZUID-AMERIKA

IN het begin van de negentiende eeuw had de vrijmetselarij zich stevig ingeplant in Latijns-Amerika. Zij bestreed de Spaanse Kroon die nog steeds, zij het niet zonder moeite, haar gezag uitoefende over haar kolonies in het zuiden van het continent. Opstanden volgden elkaar op, waarbij twee namen moeten onthouden worden : Miranda en Bolivar. Zij symboliseren de opkomst van een nieuwe politieke klasse die zich laat leiden door de ideeën van de Franse filosoof Montesquieu en door het voorbeeld van Engeland, en niet meer door de Spaanse katholieke traditie waarmee zij bewust breekt.

Francisco de Miranda (1750-1816), geboren in Caracas, was een groot bewonderaar van de Verenigde Staten en had in Frankrijk als generaal meegevochten tijdens de Revolutie. Hij maakte zich meester van de macht in Venezuela, dat hij twee jaar lang als dictator regeerde. In 1812 werd hij overwonnen door de Spanjaarden en stierf kort nadien in de gevangenis.

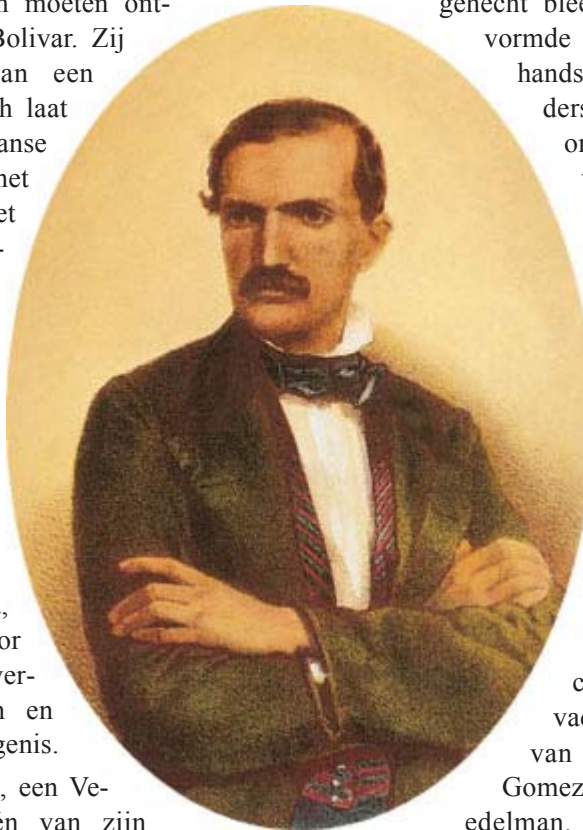
Simon Bolivar (1783-1830), een Venezolaans aristocraat, was één van zijn luitenanten en volgde hem op. In 1819 slaagde hij er in de Spaanse royalisten te overwinnen, waarna hij de onafhankelijkheid uitriep van Groot-Colombia, d.w.z. het huidige Colombia, Venezuela en Panama. Hij wou dat de Spaanse bezittingen in Zuid-Amerika zich zouden losscheuren van de Spaanse Kroon en samen één staat zouden vormen, naar het voorbeeld van de Verenigde Staten. Daarom wakkerde hij de opstand aan in de gebieden ten zuidwesten van Colombia : Ecuador, Peru en Bolivië, die hij één na één aanhechtte bij Groot-Colombia. De « bevrijde » streken vielen echter ten prooi aan anarchie en armoede. Bolivar erkende dit kort vóór zijn dood : « *Ik schaam me het te moeten toegeven : de onafhankelijkheid is een goed dat wij veroverd hebben, maar ten koste van elk ander goed.* » Groot-Colombia overleefde hem niet. Eén van de helden uit de strijd tegen Spanje, generaal Juan-José Flores, stichtte daarop de staat Ecuador die hij een republikeinse grondwet gaf en waarvan hij de eerste president werd.

IN DE CASTILIAANSE TRADITIE

Gabriel Garcia Moreno werd geboren op 24 december 1821 in Guayaquil, de voornaamste havenstad van Ecuador. Zijn jeugd speelde zich volledig af tegen een achtergrond van politieke onrust en burgeroorlogen. Want de nederlaag van Spanje belette niet dat een groot deel van de elite van de nieuwe onafhankelijke staten gehecht bleef aan de katholieke traditie. Zij vormde de **conservatieve partij**, die de handschoen opnam tegen de voorstanders van de nieuwe antikatholieke orde, de **liberalen**. Dit neemt niet weg dat elk van beide partijen samengesteld was uit verschillende strekkingen, die in min of meerdere mate koningsgezind waren bij de conservatieven en min of meer revolutionair bij de liberalen. Voegen we er tenslotte nog aan toe dat de grote fortuinen, die voortgekomen zijn uit de onafhankelijkheid of erdoor bevestigd zijn, allianties met *beide* partijen hebben gesmeed.

De Garcia Moreno's waren conservatief en monarchistisch. De vader van de toekomstige president van Ecuador, don Gabriel Garcia Gomez, was een uitgeweken Castiliaanse edelman. Kort na zijn aankomst in de Nieuwe Wereld was hij gehuwd met doña Mercedes Moreno, van wie de nonkel aartsdiaken in Quito was en een befaamd verdediger van de pauselijke onfeilbaarheid ; haar broer, een invloedrijk magistraat, kreeg een zoon die kardinaal-aartsbisschop van Toledo zou worden.

Gabriel is de jongste van het gezin. Zijn drie broers en drie zussen blijven heel hun leven lang trouw aan de familietradities, wat niet zonder verdienste is want de beproeving treft het huishouden al vlug. In 1830, wanneer zijn vader geruïneerd sterft ten gevolge van de onafhankelijkheidsoorlog, wordt Gabriel toevertrouwd aan geestelijken. De uitstekende opvoeding door zijn ouders heeft de jongen, die van nature zwak, teruggetrokken en overdreven bang is, begiftigd met een uitzonderlijke karaktersterkte ; zijn leraars zullen van hem één van de briljantste geesten van zijn tijd maken. Zijn armoede behoedt hem voor vele vormen van verleiding en hij behaalt puike schoolresultaten. Omdat

hij denkt dat hij geroepen is tot het priesterschap begint hij eerst aan theologische studies, en ontvangt de lagere wijdingen. Maar kort daarop ziet hij af van deze weg om zich te wijden aan de publieke zaak, zoals later in Portugal Oliveira de Salazar zal doen.

In 1844 behaalt hij in de hoofdstad Quito het doctoraat in de rechten en schrijft zich in aan de balie. In de salons van de jonge republiek prijst men de intelligentie en de brede cultuur van de 23-jarige advocaat, maar ook zijn onverschrokken karakter: zijn passie voor de wetenschappen brengt hem er in 1845 toe, met gevaar voor zijn eigen leven, de krater van de verschrikkelijke vulkaan Pinchincha, die Quito domineert en al meermaals verwoest heeft, te exploreren.

In 1846 huwt hij Rosa Ascazubi, van wie de beide broers zijn beste vrienden waren. De vroegtijdige dood van zijn vrouw, in 1863, is voor Garcia Moreno een zware beproeving, want hun verbintenis was nagenoeg volmaakt en steunde op gemeenschappelijke overtuigingen. Hoewel zij hem spijtig genoeg geen kind schenkt, slaagt zij erin om hem in al zijn ondernemingen te steunen. Gabriel Garcia Moreno heeft terechte ambities: hij is zich bewust van zijn capaciteiten, en wil die ten dienste stellen van zijn jonge vaderland. Wanneer enkele vrienden hem voorstellen om een geschiedenis van Ecuador te schrijven, antwoordt hij met een glimlach: « *Het is nog veel beter die geschiedenis te máken!* »

TEN DIENSTE VAN ECUADOR

Gabriel interesseert zich vooral voor het politieke leven en stelt zijn juridische kennis hoofdzakelijk ten dienste van de armen – een eerste voorbeeld van zijn onuitputtelijke naastenliefde. In het midden van de jaren 1840 is Ecuador in een strijd verwickeld met generaal Flores en zijn aanhangers, van wie de ongodsdienstigheid en de corrupte praktijken na vijftien jaar machtsuitoefening tot grote ontevredenheid bij de bevolking geleid hebben. Om het op te nemen tegen deze antiklerikale partij worden vaderlandslievende verenigingen opgericht; Garcia Moreno leidt er één van. De botsing leidt tot een burgeroorlog, Flores wordt verslagen en moet het land verlaten. Maar de parlementsleden kiezen in zijn plaats een opvolger die niet veel beter is, een zekere Roca.

In zijn verontwaardiging sticht Gabriel Garcia Moreno een krant, *De Zweep*, waarmee hij de onbekwaamheid en de oneerlijkheid van de nieuwe regering en de ambtenaren ongenadig striemt. Maar wanneer Flores terugkeert aan het hoofd van een leger om de macht te heroveren, houdt Garcia Moreno onmiddellijk op met zijn kritieken: hij vormt één front met de wettige regering tegen de rebel.

Flores slaagt erin zich meester te maken van de stad Guayaquil, die ten prooi valt aan anarchie. Roca wendt zich daarop tot Garcia Moreno en draagt hem het commando over de regeringstroepen op. Binnen de acht dagen wordt Guayaquil heroverd en de orde hersteld.

Maar nu laat Roca de overwinnaar vallen en vormt een verbond met... de volgelingen van Flores! Zonder

zich te laten ontmoedigen sticht Garcia Moreno een nieuw dagblad, *El diablo*, om aan te klagen wat wij een « links blok » zouden noemen, « *dat van Ecuador een echte hel maakt waarin de wanorde en de verwarring even ingeburgerd zijn als in de eeuwige gevangenis.* » In 1849 schrijft hij, enigszins ontgoocheld: « *Amerika is niet te regeren. Invloed proberen uit te oefenen op dit volk is hetzelfde als tegen windmolens vechten. Dit land gaat ten prooi vallen aan het geweld van een ongeremd gepeupel.* »

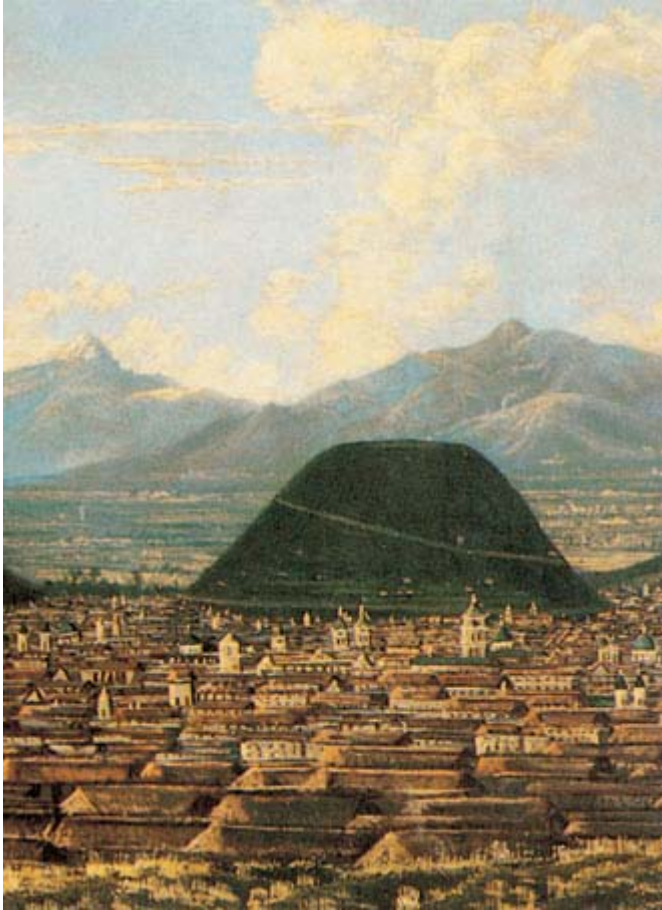
Daarop onderneemt hij een reis door Europa, waarbij hij achtereenvolgens Engeland, Frankrijk, Duitsland en Italië bezoekt. Dit verblijf van zes maanden opent definitief zijn ogen voor de kwalen van de Franse Revolutie en van de democratie. ***Hij begrijpt dat het beginsel van de volkssoevereiniteit lijnrecht tegengesteld is aan het algemeen belang en een wijs bestuur.*** Hij keert terug in de overtuiging dat de enige politieke oplossing gelegen is in de katholieke godsdienst: bij gebrek aan een beschermende monarchie zal Ecuador alleen maar vrede vinden als de democratische instellingen van het land ondergeschikt gemaakt worden aan de soevereiniteit van Christus. Vanaf dat ogenblik werkt hij aan de uitbouw van wat de hedendaagse auteurs misprijzend een *theocratische samenleving* noemen.

OORLOG MET DE VRIJMETSELARIJ

Op de terugweg doet de Voorzienigheid hem bij een tussenstop in Panama een aantal jezuïeten ontmoeten die uit Colombia verdreven zijn. Hij overtuigt hen om hem te volgen naar Quito – de stad waaruit zij 83 jaar tevoren verjaagd waren. Omdat hij hen onder zijn bescherming neemt, kan hij hen doen aanvaarden door de regering van Ecuador... maar niet voor lang. Enkele maanden later maakt generaal Urbina zich meester van de macht, en zijn eerste decreet beveelt de uitwijzing van de zonen van de H. Ignatius!

Garcia Moreno weet nu dat hij een dodelijke strijd aangeboden heeft met de vrijmetselarij. Hij lanceert een nieuw dagblad, *De Natie*, waarvan het eerste artikel zijn eigen lot voerspelt: « *Waartoe dienen op deze vermaledijde grond loyaliteit, moed, onafgebroken eenzaamheid, de heldhaftigheid van een groot hart dat roem nastreeft, zelfs ten koste van zijn leven? De bittere gal van de ondankbaarheid, het vergif van de jaloezie en maar al te vaak ook de dolk van een moordenaar: dat is zijn deel, dat is de beloning van Ecuador voor de deugd. [...] Ik weet maar al te goed welk lot mij wacht. Sombere voortekenen maken mijn ziel bedroefd, bloederige beelden belagen me in mijn rusteloze nachten. Ik zie duidelijk de toekomst die zich vóór mij opent; ik voel de harde doornen die mijn voorhoofd zullen verwonden. De kogel van een schurk zal mijn hart doorboren!... Maar als mijn vaderland daardoor bevrijd kan worden van de verdrukking waaronder het zucht en eindelijk vrij kan ademen, zal ik met vreugde in het graf afdalen.* »

Generaal Urbina begrijpt dat *De Natie* een ware oorlogsmachine tegen zijn regering vormt. Omdat de

Afbeelding van Quito, de oude Incastad die na de onafhankelijkheid de hoofdplaats van Ecuador werd, met de reusachtige vulkaan Pinchincha die de stad domineert.

stichter en bezieler ervan ongevoelig blijkt te zijn voor druk, besluit men tot zijn aanhouding. Garcia Moreno, die verwittigd is, geeft er de voorkeur aan om publiekelijk gearresteerd te worden, liever dan te vluchten. Urbina laat hem overbrengen naar Bogota, waar hij uitgeleverd wordt aan de vrijmetselaars van Bolivië. Maar hij kan ontsnappen en slaagt er in om terug te keren naar Guayaquil, dwars door het Amazonewoud – een krachttoer.

LAATSTE VOORBEREIDINGEN

Bij de daaropvolgende verkiezingen herinnert Guayaquil zich de diensten die Garcia Moreno de stad bewezen heeft, en kiest hem tot senator. Maar de parlementaire onschendbaarheid weerhoudt Urbina er niet van om zijn tegenstander opnieuw te laten aanhouden en deze keer naar Peru te laten overbrengen. Garcia Moreno is er nu van overtuigd dat zijn land hem ooit zal nodig hebben om de rampen die Urbina's regime teweeg brengt te herstellen; hij wil zich voorbereiden op zijn toekomstige taak door een reis naar Frankrijk om daar de leiders van het legitimisme¹ te ontmoeten en zijn politiek te baseren op de lessen van de geschiedenis. Met grote gedrevenheid leest hij het standaardwerk van abbé Rohrbacher, *Histoire universelle de l'Église catholique*, waarvan hij de 29 delen drie-

maal uitleest! Dit werk doet hem de politieke rol van de Kerk begrijpen en levert hem het bewijs « *dat het volk van Christus het recht heeft om op christelijke wijze geregeerd te worden, en dat als men het volk berooft van de Kerk men ook de vrijheid, de vooruitgang en de beschaving wegneemt.* » Tegelijkertijd bestudeert hij ook de organisatie van de Franse administratie en het onderwijs, en volgt hij voor zijn plezier universitaire cursussen over natuurkunde en chemie. « *Ik studeer zestien uur per dag* », schrijft hij aan een kameraad, « *en als de dagen achtenveertig uur zouden tellen dan zou ik er veertig met mijn boeken doorbrengen, zonder op te kijken.* »

Wanneer hij op een dag met een vriend rondwandelt in Parijs in de tuinen van het *Palais du Luxembourg* maakt deze een opmerking die hem bijzonder treft: « *U kan het mooi onder woorden brengen, mijn goede vriend; maar die mooie godsdienst, ik heb de indruk dat u de praktijk ervan wat verwaarloost. Hoe lang is het geleden dat u nog gebiecht hebt?* » Terug op zijn kamer voelt Garcia Moreno een hevige pijn. Hij valt op zijn knieën en bidt lange tijd. Nog dezelfde avond gaat hij te biechten bij de eerste priester die hij tegenkomt. 's Anderendaags gaat hij te communie en dankt God omdat deze hem gedwongen heeft van zich te schamen over zijn nalatigheid en zijn lauwheid. Voortaan zal zijn vroomheid, gegrondvest op de dagelijkse Mis, het rozenhoedje en het gebed, niet meer verflauwen.

In 1858 treedt Urbina af. Zijn opvolger, generaal Roblez, verleent Garcia Moreno amnestie en benoemt hem tot rechter en rector van de universiteit, in de hoop hem voor zich te winnen. Maar zo zit onze man niet in mekaar: hij wordt de ware leider van de oppositie. Hij behaalt de overwinning bij de eerstvolgende verkiezingen, waarop Roblez echter onder het voorwendsel van een dreigende oorlog met Peru alle macht aan zich trekt. Garcia Moreno verzet zich hier tegen tijdens een woelige parlamentszitting, waarbij hij ternauwernood aan een aanslag ontsnapt. De verschrikte volksvertegenwoordigers stemmen daarop de volmachten voor Roblez die een dictatuur uitroept; er rest Garcia Moreno niets anders dan te vluchten naar Peru.

EEN STORMACHTIG EERSTE MANDAAT

Op 1 mei 1859 werpt een volksoproer de dictator omver en wordt Garcia Moreno uitgeroepen tot leider van de voorlopige regering. Hij keert zo vlug mogelijk naar huis terug, dwars door de Cordillera de los Andes, waarbij zijn leven meermaals aan een zijden draad hangt – net op tijd om rebellerende troepen onder leiding van de vroegere president Urbina een eerste keer te verslaan. Deze krijgt de steun van Colombia en Peru, waaraan hij een deel van Ecuador beloofd heeft: een burgeroorlog is dan ook onvermijdelijk. Garcia Moreno, die de wettelijkheid aan zijn kant heeft, herovert in minder dan één jaar tijd en na aan verschillende aansla-

(1) De legitimisten ijverden voor de terugkeer op de troon van de wettige afstammeling van Karel X, de laatste koning van de Bourbons, die verjaagd was door de revolutie van 1830.

gen ontsnapt te zijn alle provincies die overgelopen waren naar de usurpator. Op 24 september 1860 maakt hij zich meester van Guayaquil, met de overduidelijke hulp van Onze-Lieve-Vrouw Moeder van Barmhartigheid, die hij als dankzegging uitroept tot hemelse patrones van Ecuador.

De nieuwe president, die door het Congres unaniem tot staatshoofd uitgeroepen is, wacht een enorme taak. Hij moet een land terug opbouwen dat ten gronde gericht is door dertig jaar revolutie en wanbeheer. Met grote wijsheid ziet hij voorlopig af van de hervorming van de grondwet, die hij openlijk katholiek wil maken; wel schort hij alle bepalingen op die de werking van de Kerk vijandig gezind zijn. Zijn eerste doelstellingen zijn het herstel van de openbare financiën, de reorganisatie van het leger en de hervorming van het onderwijs, waarvoor hij een beroep doet op de bevoegde congregaties. Aan de geestelijken vertrouwt hij ook de ziekenhuizen en de gevangenis toe.

In eensgezindheid met de heilige bisschop van Quito, Mgr. José Ignacio Ordoñez, onderhandelt hij met de H. Stoel over een concordaat. Dit wordt ondertekend op 22 april 1863 en gevolgd door de samenroeping van een nationaal Concilie in Quito. Er volgt een beslissende vernieuwing en hervorming van de clerus van Ecuador uit.

Tegelijkertijd moet de nieuwe president het hoofd bieden aan buitenlandse gevaren. De regeringen van Peru en Colombia, die in handen zijn van de vrijmetselarij, steunen de rebellen van Urbina en dreigen Ecuador binnen te vallen. Door de moed van Garcia Moreno op het slagveld wordt nipt de overwinning behaald, hoewel een groot deel van zijn officieren hem was afgefallen.

Toch kent de president een moment van ontmoediging wanneer hij verneemt dat er nieuwe complotten tegen hem gesmeed worden in Ecuador. Hij dient zijn ontslag in, maar het Congres weigert dit terwijl ook het volk van Quito spontaan op straat komt om uiting te geven aan zijn gehechtheid aan een zo integer man, die als een vader naar het algemeen welzijn streeft. Deze afhankelijkheid van de gewone mensen is een constante gedurende de gehele loopbaan van Garcia Moreno, en volstaat om de beschuldigingen van dictatuur te weerleggen. Wanneer de president zijn ontslag weer intrekt, waarschuwt hij niettemin dat hij nu zijn taak met grotere gestrengheid zal uitvoeren. Hij wil dat het wettelijk gezag genadeloos optreedt tegen hen die het algemeen belang gedurig aan ondergraven.

Korte tijd later wordt generaal Maldonado, die een samenzwering voorbereide, aangehouden, gevonnis en

ter dood veroordeeld. Garcia Moreno weigert hem gratie te verlenen. De reden is dat op hetzelfde ogenblik gewapende bendes met de steun van Peru en Colombia in het achterland terreur zaaien; jezuïeten worden gevangen genomen en gefolterd, landbouwbedrijven vernield. De president kondigt een politiek van grotere gestrengheid af tegen onruststokers. Verschillende trawanten van Urbina worden gevangen genomen en moeten rekenschap afleggen voor hun daden. Als iemand hem vraagt om clementie te betonen met één van hen, reageert Garcia Moreno: « *Als u de rechtvaardigheid inroept, bewijs mij dan dat deze man onschuldig is; als het u om de naastenliefde te doen is, heb dan medelijden met de onschuldigen die door uw toedoen zullen sterven, want als ik deze misdadiger spaar zal morgen opnieuw bloed vloeien.* »

PRESIDENT VAN EEN KATHOLIEKE REPUBLIEK

In 1865 is Garcia Moreno niet opnieuw verkiesbaar. Zijn opvolger, president Carrion, die met zijn steun

verkozen wordt, zendt hem met een belangrijke diplomatieke missie naar Chili. Maar tijdens zijn afwezigheid komt Carrion volledig onder de invloed van de minister van Binnenlandse Zaken, Bustamante, die een uitgesproken tegenstander van onze held is. Bij zijn terugkeer moet Garcia Moreno machteloos vaststellen dat de liberalen opnieuw de

kop opsteken. Vermoeid en moedeloos trekt hij zich terug uit het openbare leven.

Na twee jaar weduwnaar geweest te zijn hertrouwt hij met het nichtje van zijn eerste vrouw, de jonge Mariana de Alcazar, die zijn overtuiging volledig deelt. Zij zal hem een dochtertje schenken, dat echter na enkele maanden al overlijdt, en een zoon die ook Gabriel gedoopt wordt.

In 1868 verwoest een hevige aardbeving Ibarra en omgeving, waar Garcia Moreno zich teruggetrokken heeft. Omdat president Carrion niet in staat is om de bevolking ter hulp te komen, ziet hij maar één oplossing: volmachten geven aan zijn voorganger. Deze kwijt zich met zijn gewone efficiëntie van zijn opdracht. Dit nieuwe succes vergroot nog zijn populariteit en bereidt zijn terugkeer naar het hoogste ambt voor.

In 1869 is het zover: de uitslag van de stemming laat niet de minste twijfel toe. Maar de liberalen en de vrijmetselaars zien de katholieke staatsman niet graag terugkeren en plannen een staatsgreep. Garcia Moreno is hen voor, en met de steun van het leger en van het volk kondigt hij tegelijkertijd een grondwettelijke her-

*Barricades in de straten van Quito in de roerige jaren
vóór het presidentschap van Garcia Moreno.*

vorming aan én zijn voornemen om af te treden van zodra de nieuwe instellingen op punt gesteld zijn.

De nieuwe grondwet van Ecuador is openlijk katholiek. Het eerste artikel ervan bevestigt de soevereiniteit van God over de instellingen en de wetten van Ecuador. De katholieke godsdienst wordt uitgeroepen tot staatsgodsdienst, terwijl de uitoefening van het openbaar gezag en de staatsbetrekkingen voorbehouden worden aan de personen die het katholicisme belijden en pratikeren. Op die manier geeft Garcia Moreno een wettelijke basis aan de samenwerking tussen Kerk en Staat.

De bevoegdheden van het parlement worden beperkt tot het domein van het tijdelijke, d.w.z. dat de grondwet de volle soevereiniteit van de Kerk op de domeinen waarover zij bevoegd is, erkent: het huwelijk, het gezin, het onderwijs. Er wordt een sterk presidentieel regime ingesteld, en de duur van de verkozen mandaten wordt verlengd van vier tot zes jaar. Tenslotte worden de straffen voor rebellen gevoelig verzwaard.

Nadat de nieuwe constitutie bekrachtigd is door de instemming van het volk, biedt Garcia Moreno zoals beloofd zijn ontslag aan. Maar de mensen komen massaal op straat om te vragen dat hij aan de macht zou blijven; daarop wordt hij door het Congres unaniem – op één stem na – tot president gekozen. Hij legt de eed af in de kathedraal van Quito, op 30 juli 1869.

Nu er vrede heerst in Ecuador en het land begiftigd is met christelijke en stabiele politieke instellingen, kan Garcia Moreno zich wijden aan de sociale en economische ontwikkeling van zijn vaderland. Hij zet zich in voor de vestiging van een modern onderwijsstelsel door de stichting van normaalscholen en van secundaire scholen die hij toevertrouwt aan de jezuïeten en aan de Dames van het H. Hart. Het wetenschappelijk onderwijs wordt door zijn toedoen nog verbeterd. Vervolgens luidt hij een politiek van grote infrastructuurwerken in, meer bepaald de aanleg van verbindingswegen doorheen het bergachtige land dat daar tot dan toe nagenoeg van verstoken was.

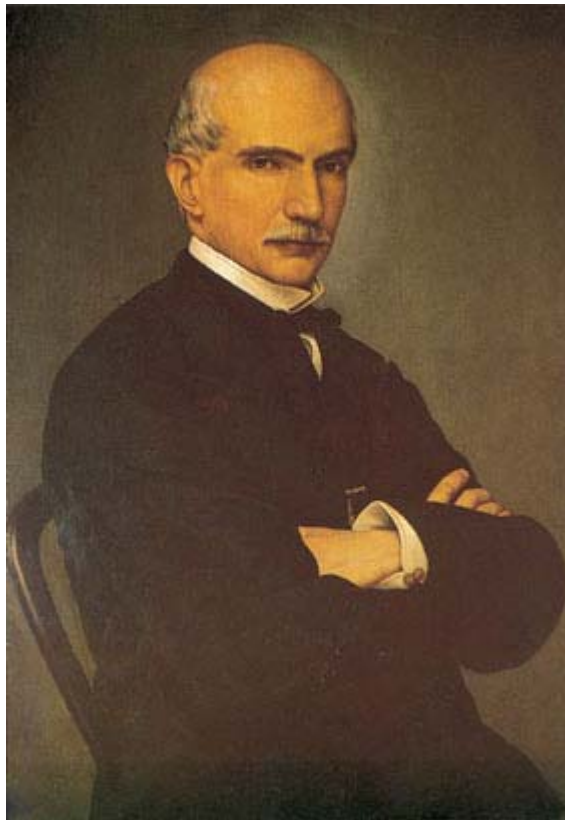
Hij waakt over de organisatie van de missies, even goed in de meest afgelegen gebieden als in de steden, en vertrouwt deze zorg toe aan de jezuïeten en aan de redemptoristen. De Zusters van de Goede Herder en de Zusters van de Naastenliefde bekommeren zich om de behoeftige jonge vrouwen en de leproserieën. Ook legeraalmoezeniers worden door Garcia Moreno ingesteld.

En als de magistratuur door hem hoog wordt aangeslagen, dan neemt dat niet weg dat de rechters onderworpen worden aan een examen over recht en... de catechismus.

De president, die een onvermoeibaar werker is, volgt van nabij de uitvoering van zijn beslissingen op. Hij is gemakkelijk aanspreekbaar en geeft blijk van veel zin voor humor, waardoor de eenvoudigen en nederigen zich vlug op hun gemak voelen. Het volk houdt van hem en respecteert hem. Als men daar nog zijn deugden aan toevoegt, de verstervingen en de vroomheid die zulk een leven van toewijding en moed veronderstelt, dan doet hij onweerstaanbaar denken aan de Franse koning Lodewijk IX – de H. Lodewijk.

DE NOODZAAK VAN HET MARTELAARSCHAP

Niettemin maakt Garcia Moreno zich geen begoochelingen over de toekomst van zijn werk. Hij weet hoe kwetsbaar dit is. De buitenlandse vrijmetselarij probeert voortdurend stokken in de wielen te steken, en een deel van de burgerlijke en adellijke elite van Ecuador is gewonnen voor het liberalisme en is niet bereid zomaar te capituleren. Bovenal beseft hij dat de politieke verwezenlijkingen, die slechts mensenwerk zijn, op zichzelf niet veel waarde hebben... alleen de genade maakt het bouwwerk duurzaam. Het is met dat doel dat hij zijn land volledig katholieke instellingen geschonken heeft, maar hij begrijpt dat dit niet voldoende is. Hij wil dat Ecuador ook als natie deelneemt aan de strijd van de Kerk. Wanneer hij de plundering van de Pauselijke Staat verneemt, doet hij Pius IX daarom een nationale gift toekomen – een gebaar dat geen

Garcia Moreno als staatshoofd.

enkel ander katholiek staatshoofd hem nadoet. Hij is ervan overtuigd dat deze vrijgevigheid zijn land overvloedige zegeningen zal schenken.

Meditierend over de boodschap van het H. Hart aan de H. Margareta-Maria Alacoque vat hij bovendien het plan op om zijn vaderland toe te wijden aan het H. Hart, en dus voor Ecuador te doen wat de Zonnekoning weigerde te doen voor Frankrijk. In zijn geest is deze toewijding méér dan een daad van openbare eredienst: het is een manier om de waarachtige soevereiniteit van Christus te onderstrepen.

In april 1873 laat hij de toewijding ratificeren door de bisschoppen en door het Congres: « **Het grootste goed van een volk is het ongeschonden bewaren van het katholiek geloof. Ons land zal dit verkrijgen als het zich vol nederigheid op het Hart van Jezus werpt. Daarom**

schenkt en wijdt het concilie van Quito de Republiek plechtig aan het Heilig Hart, met de smeekbede dat het zijn beschermer, zijn gids en zijn verdediger zou zijn, opdat Ecuador zich nooit zou verwijderen van het katholiek, apostolisch en Rooms geloof en opdat zijn bewoners, door hun leven op hun geloof af te stemmen, daarin hun tijdelijk en hun eeuwig geluk zouden vinden. »

De akte van toewijding wordt op dezelfde dag en op hetzelfde uur in alle kerken van Ecuador uitgesproken, terwijl in de kathedraal van Quito een plechtige ceremonie plaats heeft in aanwezigheid van alle burgerlijke en militaire gezagsdragers. De aartsbisschop leest de akte als eerste voor in naam van de Kerk, daarna doet president Garcia Moreno hetzelfde in naam van de Natie.

Onze held voorvoelt op dat moment dat deze toewijding, die nochtans volkomen overeenstemt met de goddelijke wil, hem niet zal vrijwaren van de strijd en het kruis. Nauwelijks heeft hij de woorden van de akte uitgesproken of hij krijgt de innerlijke zekerheid dat God hem het offer van zijn leven zal vragen voor zijn land.

Zijn tweede mandaat loopt ten einde in een apotheose van populariteit. Het is dan ook vanzelfsprekend dat hij nog een derde keer zal voorgedragen worden als president. Daarop vaardigt de vrijmetselaar zijn liquidatie uit. Garcia Moreno wordt er langs verschillende kanalen van verwittigd, zodat hij niet de minste twijfel meer koestert over de realiteit van het complot. Maar de man die in het verleden al zo vaak ontsnapt is aan moordenaarshanden, niet zonder een zichtbare bescherming van de Hemel, weet deze keer dat hij zal sterven. Vlak na zijn herverkiezing schrijft hij naar Paus Pius IX, met wie hij een regelmatige briefwisseling onderhoudt : *« Ik vraag nederig om uw zegen, Heilige Vader, nu ik – zonder enige verdienste van mijn kant – opnieuw gekozen ben om nogmaals gedurende zes jaar deze katholieke republiek te leiden. [...] Op het ogenblik dat de vrijmetselaarsloges van de buurlanden, opgezet door Duitsland, tegen mij alle soorten afschuwelijke beledigingen en laster uitbraken en in het geheim de middelen bijeen brengen om mij te vermoorden, heb ik meer dan ooit nood aan de goddelijke bescherming, om te kunnen leven en sterven voor de verdediging van onze heilige godsdienst en de geliefde Republiek waarover God mij nog wil laten regeren. Welk groter geluk kan mij overkomen, Heilige Vader, dan dat ik gehaat en belasterd word voor de liefde tot onze goddelijke*

Verlosser ? Maar wat een groter geluk nog als uw zegen van de Hemel de genade zou verkrijgen dat ik mijn bloed mag vergieten voor Hem die het zijne voor ons heeft willen vergieten op het kruis... »

Begin augustus 1875 wordt de dreiging van een complot nog duidelijker. Iemand uit zijn naaste omgeving, een zekere Rayo, wordt aangewezen als één van de samenzweerders. Maar Garcia Moreno weigert dit te geloven, omdat hij de man in kwestie enkele dagen tevoren heeft zien te communie gaan : *« Een christen is geen moordenaar ! »* Aan een jeugdvriend die naar Europa vertrekt, schrijft hij op 4 augustus, er vast van overtuigd dat hij hem niet meer zal terugzien : *« Ik zal vermoord worden. Ik ben gelukkig om voor het geloof te kunnen sterven. Wij zullen mekaar terugzien in de Hemel. »*

Op 6 augustus 1875, feestdag van de Gedaanteverandering des Heren, begeeft Garcia Moreno zich als naar gewoonte om zes uur 's morgens naar de kerk

Soldaten vormen een erewacht bij het lijk van Garcia Moreno in de kathedraal van Quito, vlak na de moord.

van de Heilige Dominicus om er de Mis bij te wonen. Het is de eerste vrijdag van de maand. Hij gaat te communie en blijft in stil gebed tot ongeveer acht uur. De samenzweerders wachten hem op bij de uitgang, maar een onvoorzienne voorbijganger belet hen om tot de moord over te gaan. De president keert rustig terug naar huis, brengt enige tijd in

de familiekring door en trekt zich dan terug in zijn werkkamer. Vooraleer naar het presidentieel paleis te gaan loopt hij langs bij zijn schoonfamilie, waar hij een verfrissing drinkt want het is verschrikkelijk warm. Hij begint plots te transpireren en knoopt zijn vest dicht... wat hem enkele minuten later zal beletten om zijn revolver te trekken om zich te verdedigen.

Daarop stapt hij de kathedraal binnen die naast het paleis ligt, om het uitgestalde H. Sacrament te aanbid-den. De samenzweerders worden ongeduldig, en Rayo gaat hem vragen om naar buiten te komen voor een dringende aangelegenheid. Garcia Moreno verlaat de kathedraal, waarop Rayo hem met zijn dolk in de schouder steekt. De andere moordenaars schieten hun wapens op hem leeg. Rayo werpt zich op de president en dient hem veertien dolksteken toe, terwijl hij roept : *« Sterf, beul van de vrijheid ! »*. *« God sterft niet »*, zijn de laatste woorden van de christelijke martelaar. Terwijl van overal de mensen komen toegelopen en men jacht maakt op de samenzweerders, wordt de stervende president de kathedraal binnen-

De plaats van de moord :

Garcia Moreno had net de kathedraal verlaten langs het portaal (links) dat uitgeeft op de Plaza Mayor; hij stak het hoofdplein schuin over om naar het Regeringspaleis te gaan (op de voorgrond) toen zijn moordenaar Rayo hem neerstak. «Dios no muere, God sterft niet», waren zijn laatste woorden.

gedragen en neergelegd aan de voeten van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Smarten. Een priester vraagt hem of hij zijn moordenaars vergeeft; met een blik betuigt hij van ja. Hij ontvangt daarop de absolutie en de laatste sacramenten, terwijl de omstaanders hun tranen de vrije loop laten. Ongeveer een kwartier nadat de eerste messteek was toegebracht geeft Gabriel Garcia Moreno de geest.

Op zijn borst vindt men een relik van het ware Kruis, de schapulier van de Passie en die van het H. Hart. Rond zijn hals hangt een paternoster met een medaille van Pius IX. Op de laatste bladzijden van een dagboek dat hij ook bij zich droeg, kon men volgende woorden lezen die hij diezelfde dag neergeschreven had : « *Mijn Heer Jezus Christus, geef mij de liefde en de nederigheid, en laat mij kennen wat ik vandaag moet doen om u dienstbaar te zijn.* »

Van zodra het droeve nieuws bekend raakte, zette het volk van Ecuador zich van overal in beweging om zijn vader te bewenen en de begrafenis bij te wonen. Het Congres kende hem de titels van « *Hersteller van het vaderland* » en « *Martelaar van de katholieke be-*

schaving » toe. Maar jammer genoeg herwon de vrijmetselarij geleidelijk aan terug haar greep op Ecuador, net zoals op heel Zuid-Amerika. Twintig jaar later waren de opvolgers van Garcia Moreno zijn lessen vergeten. Toch lijkt het er op dat de herinnering aan deze grote staatsman levend blijft bij het volk, zoals wordt aangetoond door de hernieuwing van de toewijding van Ecuador aan het Heilig Hart die in 2003 door de huidige president werd uitgesproken.

Gabriel Garcia Moreno is een voorloper van de grote groep martelaren die de steile berg beklimmen, en van wie het bloed door de engelen wordt opgevangen zodat zij er de zielen van hen die naderen tot God mee kunnen besprenkelen. Morgen, als het Onbevlekt Hart van Maria triomfeert, zullen zijn leven en zijn werk als voorbeeld voor elke rechtgeaarde politicus kunnen dienen. Maar vandaag al bewijzen zij de onovertroffen waarde van de christelijke politiek voor de ontwikkeling van een land... en wijzen zij ons bijgevolg ook de ware verantwoordelijken voor de ingewortelde armoede in Latijns-Amerika aan.

broeder Pierre van de Gedaanteverandering

DE PSALMEN, EEN GEÏNSPIREERD GEBED

PSALM 2

DE WIJDING VAN DE KONING-MESSIAS, ZOON VAN GOD, ZOON VAN MARIA

1. Waarom razen de heidenen, en beramen de volkeren ijdele plannen ?

2. De koningen van de aarde komen bijeen, de vorsten spannen samen tegen Jahweh en zijn Gezalfde :

3. « Laat ons hun ketens verbreken, ons van hun juk ontslaan ! »

4. Hij die in de hemelen woont lacht hen uit, Adonāi bespot hen.

5. Dan dreigt Hij hen toornig, doet hen rillen voor zijn gramschap :

6. « Ikzelf heb mijn koning gewijd op Sion, mijn Heilige Berg ! »

7. Nu wil Ik Jahweh's beslissing verkondigen ! Hij heeft Mij gezegd : « Gij zijt mijn Zoon ; Ik heb U heden verwekt.

8. « Vraag Mij : dan geef Ik u de volkeren tot erfdeel en de grenzen van de aarde tot uw bezit.

9. « Gij moogt hen weiden met een ijzeren scepter en op hen hameren als op een aarden pot. »

10. Koningen, wees verstandig. Onderricht uzelf, wereldrechters !

11. Dien Jahweh met vrees, en beef van vreugde !

12. Kus de Zoon, anders ontsteekt Hij in toorn en loopt gij uw verderf tegemoet, want licht kan zijn gramschap ontvlammen ; gelukkig wie tot Hem zijn toevlucht neemt !

BESPREKING

1. Waarom razen de heidenen, en beramen de volkeren ijdele plannen ?

Het eerste vers stelt tegenover de Wet van God, die bejubeld werd in Psalm 1, de "razende" mens. Maar de plannen die de heidense volkeren beramen zijn "ijdel" : tegenover de Wet van Jahweh, wijsheid van Israël, is al de rest niets !

Vers 2 beschrijft een verbond dat gelijk loopt met de « raad » die de goddelozen bij het begin van Psalm 1 beleggen in de « kring van de spotters » (Ps. 1, 1) :

2. De koningen van de aarde komen bijeen, de vorsten spannen samen tegen Jahweh en zijn Gezalfde.

« De koningen en vorsten » : in het Boek van de Spreuken duidt dezelfde uitdrukking de gezagsdragers van het Heilig Land aan. De verpersoonlijkte Wijsheid neemt er het woord en zegt : « Door mij zijn de koningen koning en bepalen de leiders wat recht is ; door mij zijn de vorsten vorst en staan alle rechtvaardige rechters van het [heilig] land in aanzien » (Spr. 8, 15). De psalm beschrijft dus een opstand van deze gezagsdragers tegen de Messias, zoon van David.

Over wie gaat het hier ? De geschiedenis van Israël bukt van dergelijke verbonden tussen koningen en vorsten uit de streken rond Jeruzalem, die meestal opgestoot worden door de koning van Samaria, de hoofdstad van het afgescheurde koninkrijk in het noorden. Ze spannen samen tegen de wettige opvolger van David, de koning van Jeruzalem, de « Gezalfde » van Jahweh – « Messias » in het Hebreeuws, « Christus » in het Grieks – de zoon van

David. Zoals ten tijde van koning Josafat toen die, belaagd door een horde invallers, de hulp van Jahweh inriep : « *Gij zijt de God in de hemel, Gij heerst over alle koninkrijken van de volkeren* » ; de stem van een leviet antwoordde hem : « *Wees dus niet bang, Juda en Jeruzalem, en laat u niet afschrikken ; trek hen morgen tegemoet en Jahweh zal met u zijn !* » (2 Kron. 20, 6 en 17).

Zo heeft hoofdstuk 7 van het boek Isaïas het over een verbond tussen de koningen van Damascus en Samaria in 734 vóór Christus. Om Jeruzalem en zijn « Gezalfde », koning Achaz, moed in te spreken zond Jahweh hem de profeet Isaïas die aankondigde dat een Maagd een wonderbaar kind zou ontvangen dat zij *Emmanuël*, « God met ons » zou noemen (Is. 7, 14).

In het licht van deze vroegere gebeurtenissen verklaart de psalmist een nieuwe maar gelijklopende toestand.

3. « Laat ons hun ketens verbreken, ons van hun juk ontslaan ! »

De « ketens » die de bondgenoten willen breken zijn de « banden van liefde » waarmee Jahweh zijn volk volgens de profeet Osee leidde toen het nog kind was, vóór de afscheuring van de tien stammen : « *Ik was het die Efraïm [verpersoonlijking van de tien stammen die zich na de tijd van Salomon afscheidde] leerde lopen en die hem op mijn arm heb gedragen.* » Israël lag toen als een kind in Gods armen. « *Ik bond hen aan mij met koorden van vriendschap en banden van liefde.* » (Os. 11, 4) Het zijn deze « banden van liefde » die de bondgenoten nu willen verbreken, alsof het « ketens » zijn die hun vrijheid belemmeren !

Wat het « juk » betreft waarvoor ze openlijk hun afschuw uiten : « *Efraïm is een afgericht rund dat graag wil dorsen. Wel, Ik leg een juk op zijn prachtige nek ; Ik span Efraïm in, Israël zal ploegen en Jacob zal de eg trekken.* »

Om wat te bewerken ? Om de gerechtigheid te bevorderen : « *Strooi uw zaad in gerechtigheid uit en oogst naargelang van uw vroomheid ; ontgin u de akker van de kennis door Jahweh te zoeken tot Hij zal komen en heil over u regent* » (Os. 10, 11-12).

Maar als men de « ketens » verbreekt, het « juk » wegneemt en het span loslaat, zal men onmogelijk nog kunnen oogsten !

Honderd jaar na Osee zal Jeremias dezelfde beelden toepassen op Jeruzalem zelf : « *Want reeds lang hebt ge uw juk verbroken, uw banden verscheurd. Ge hebt gezegd : "Ik wil U niet dienen !" »* (Jer. 2, 20). De psalmist herneemt de woorden van Jeremias die het in het bijzonder opnam tegen de « groten », de gezagsdragers : « *Ik zal tot de groten gaan spreken, want zij kennen de weg van Jahweh en het recht van hun God ! Maar ze hebben allemaal samen het juk verbroken, de banden aan flarden gescheurd* » (Jer. 5, 5). Hoe actueel klinken deze profetische voorspellingen en psalmen !

Uiteindelijk zijn deze « koningen » en « vorsten » die opstaan tegen God en zijn Gezalfde in de periode dat Psalm 2 geschreven werd, niemand anders dan de koningen van Samaria en van Jeruzalem, en hun burens. Reeds ten tijde van Isaïas kwam Achaz in opstand, als een koppige vaars die niet onder het juk wil. God gaf hem namelijk een « teken » dat Hij hem wou beschermen, maar Achaz weigerde « *het teken van de Maagd die moest baren* » (Is. 7, 14). Wij beleven vandaag precies hetzelfde.

4. Hij die in de hemelen woont licht hen uit, Adonai bespot hen.

Charles de Foucauld vond grote troost in de gedachte dat God licht met deze volkeren die tegen Hem samenspannen. « *De eerste verzen van deze psalm leren ons dat we onszelf moeten vergeten in de vreugde van uw glorie* » (*Méditations sur les Psaumes*, p. 46).

Zestig jaar later schreef abbé de Nantes aan zijn vrienden : « *Deze psalm verklaart de waanzinnige chaos van de gebeurtenissen beter dan de ochtendkrant. De goddelozen bekampen elkaar, zelfs de leiders van het christelijke Frankrijk zijn vijanden van de Kerk ! Het juk waarvan ze zeggen zich te willen ontdoen is het juk waarover Jezus zei : “Leer van Mij dat ik zacht en nederig van hart ben ; neem mijn juk op uw schouders want het is zacht en mijn last is licht”* » (*Lettre à mes amis* nr. 2, nov. 1956).

In Psalm 2 zijn de rollen omgekeerd ten opzichte van Psalm 1 : daar waren zij die « *neerzitten* » de spotters en goddelozen die de rechtvaardigen uitlachen ; hier is het Jahweh die op zijn troon « *zit* » en met de bozen licht en spot. Het Nieuwe Testament zal ons leren dat deze opstand Hem nochtans doet lijden, tot de dood toe. Maar zover zijn we nog niet : we bevinden ons in de vierde eeuw vóór Christus. God spot, zoals de verpersoonlijkte Wijsheid degenen hoont die haar raadgevingen en vermaningen minachten (Spr. 1, 26).

5. Dan dreigt Hij hen toornig, doet hen rillen voor zijn gramschap.

Men moet hier niet, zoals de Bijbel van Jeruzalem doet, vertalen « *in zijn toorn* », omdat er pas gezegd is dat God « *licht* » ! God verandert niet van gemoedsstemming zoals wij... Hij gebruikt die toornige toon om tot hen te spreken, het is *door middel van zijn toorn* dat Hij hen doet rillen.

Dit is een traditioneel thema dat de jaloerse liefde van Jahweh voor Jeruzalem uitdrukt : « *Zo spreekt Jahweh Sabaot : Ik ben voor Sion in brandende jaloezie ontvlamd en terwille van haar in heftige gramschap ontstoken. Zo spreekt Jahweh Sabaot. Ik keer naar Sion terug en wil in Jeruzalem wonen. Jeruzalem zal STAD VAN DE TROUW, en de berg van Jahweh Sabaot zal HEILIGE BERG worden genoemd !* » (Zach. 8, 2-3).

En wat zegt Hij tegen hen op toornige toon ?

6. « Ikzelf heb mijn koning gewijd op Sion, mijn Heilige Berg. »

Dit is het goddelijk antwoord op het verbond van de koningen die plannen smeedden om Juda aan te vallen en er een usurpator op de troon te zetten : « *Laat ons naar Juda trekken, het benauwen en overheersen, en het de zoon van Tabeël tot koning geven. Dit zegt Jahweh de Heer : “Het zal niet gebeuren, het zal niet bestaan”* » (Is. 7, 6-7).

Ditzelfde antwoord geeft God ook vandaag nog aan alle “presidenten” op aarde die tegen Hem in opstand komen : ***Jullie zullen er nooit in slagen om jullie Wereldorde te vestigen buiten Christus om !*** Tegenover het politiek plan van de koningen van Samaria en Damascus stelde God indertijd het « *teken* » van de Maagd die « *Emmanuel* », « *God met ons* » (Is. 7, 14) moest baren, teken van Gods overwinning op al zijn vijanden. De psalmist trekt de parallel met Isaías’ voorspelling door. Maar volgens zijn nieuw orakel wordt het kind uit God geboren, wat niet in tegenspraak is met de geboorte-uit-de-Maagd, wel integendeel. Het is dit goddelijk Kind dat nu spreekt :

7. Nu wil Ik Jahweh’s beslissing verkondigen ! Hij heeft Mij gezegd : « Gij zijt mijn Zoon ; Ik heb u heden verwekt.

Dit « *heden* » is de « *Grote Dag van Jahweh* », de « *Dag van Gramschap* » (Sof. 1, 14-18 ; Joël 2, 1-2), waarover in de tegenwoordige tijd gesproken wordt en die samenvalt met de komst van de koninklijke Messias, zoals aangekondigd door de profeten Isaías en Micheas. Want, en dit is nieuw, de door God verlichte Schrijver van het Boek Spreuken onthult dat dit « *heden* » er al is van bij het begin van de schepping : « *Sinds eeuwigheid was ik gezalfd, van in den beginne, vóór de eerste tijden der aarde* » (Spr. 8, 23), zegt de verpersoonlijkte Wijsheid, die reeds vooraf bestond bij de Schepper.

Sedert eeuwen legt de Kerk deze woorden in de mond van de Maagd Maria. « *Ik was gezalfd* », d.w.z. gezalfd door Gods Geest, zegt zij nadat ze zichzelf zijn Zeven Gaven heeft toegedicht : wijsheid, verstand, raad, sterkte, wetenschap, vroomheid en vreze Gods (cf. Is. 11, 2 ; Spr. 8, 12-14). Wij weten immers dat Onze-Lieve-Vrouw het heiligdom en de voedingsbodem van de gaven van de Heilige Geest is.

Om het met Sint-Paulus te zeggen (Hebr. 1, 5) : Tegen welke koning van Juda heeft God ooit gezegd : « *Gij zijt mijn Zoon, Ik heb U heden verwekt* » ? Maar tot de verpersoonlijkte en reeds vooraf bestaande Wijsheid heeft Hij gezegd : *Gij zijt mijn Dochter*, vermits zij uitroept : « *Toen er nog geen oceanen waren, was ik geboren* » (Spr. 8, 24). Wat een mysterie !

Dank zij de Wijsheid blijft de Messiaanse hoop van de psalmist levendig, t.t.z. zijn « *royalistisch* » geloof, in een tijd dat Israël geen koning meer heeft. Het vurige geloof van de ware dienaars van Jahweh in Jeruzalem richt zich op deze geheimzinnige Wijsheid die vóór de schepping reeds bij God bestond en die niemand anders is dan de Maagd die moet baren, aangekondigd door de profeet Jeremias.

De verordening van Jahweh gaat verder, en Hij richt zich daarbij tot zijn Gezalfde, zijn Messias, zijn Christus :

8. Vraag Mij : dan geef Ik u de volkeren tot erfdeel en de grenzen der aarde tot uw bezit.

Koning Achaz, die tegen Jahweh in opstand gekomen was, had geweigerd om het teken te vragen dat de profeet Isaías hem aangeboden had : « *Ik zal niets vragen en Jahweh niet tarten* » (Is. 7, 12). Zoals de Paus vandaag nog altijd weigert om de Hemel te gehoorzamen en Rusland aan het Onbevleete Hart van Maria toe te wijden !

De Zoon van zijn kant vraagt en verkrijgt zijn erfdeel van Jahweh, zijn Vader : Israël, het traditionele erfdeel van Jahweh sedert het begin van het Verbond, maar ook alle « *naties* ». Deze opmerkelijke verandering was aangekondigd door de Onbekende van de Ballingschap in het tweede Lied van de Dienaar : « *Ik maak van u het Licht voor de naties om mijn heil te doen reiken tot de grenzen van de aarde* » (Is. 49, 6).

9. Gij moogt hen weiden met een ijzeren scepter en op hen hameren als op een aarden pot.

De Messias krijgt « *een ijzeren scepter* » als kenteken van zijn koningschap, zoals Juda die van zijn vader Jacob erfde : « *De scepter zal van Juda niet wijken, de staf niet van tussen zijn voeten totdat Hij komt aan wie hij behoort en voor wie de volken zich bukken* » (Gen. 49, 10). De koning zal dus wel degelijk uit Judea komen, volgens de voorspelling van Micheas die tijdens het bezoek van de Drie Wijzen door de schriftgeleerden van Herodes aangehaald werd : « *Dan treedt Hij op om zijn kudde te weiden in Jahweh’s kracht* » (Micheas 5, 3).

Deze koning zal zijn kudde rechtvaardig besturen : « *De zwakke zal Hij recht verschaffen, eerlijk uitspraak doen voor de armen in het land. Maar de aarde zal Hij slaan met de scepter van zijn mond, de boosdoener doden met de adem van zijn lippen* » (Is. 11, 4).

« *Gij moogt op hen hameren* » : de psalmist herneemt hier de profetie uit het boek Jeremias over Israël, hamer van Jahweh, om ze op de Messias toe te passen : « *Tot moker hebt ge me gediend, tot knots in de strijd. Ik heb met u volkeren vermorzeld, Ik heb met u koninkrijken verbrijzeld* » (Jer. 51, 20 e.v.). Verbrijzeld... « *als een aarden pot* », m.a.w. zodanig dat het onherstelbaar is, want « *zo spreekt Jahweh Sabaot : "Ik zal het volk en deze stad verbrijzelen zoals men een aarden pot verbrijzelt zodat hij niet meer kan gemaakt worden"* » (Jer. 19, 11).

Het is dus bittere ernst. De joden die deze psalmen baden, waren wel degelijk gewaarschuwd. Daarom ook doet de Messias een plechtige oproep :

10. Koningen, wees verstandig ; onderricht uzelf, wereldrechters !

Er wordt aan de koningen gevraagd om hun verstand te gebruiken en om Gods plannen te begrijpen. Tegenwoordig zou men dit tevergeefs tegen onze democratische staatshoofden zeggen ! Het Hebreeuws werkwoord heeft het over het inzicht in de goddelijke zaken, dat de profeet Jeremias aan de Messias toedichtte : « *Zie, de dagen komen dat Ik David een rechtvaardige spruit zal verwekken, een koning die met inzicht zal heersen* » (Jer. 23, 5).

De « *wereldrechters* » waren « *charismatici* » : geen rechters die recht spraken maar « *dictators* » die het volk regeerden met een bijzonder charisma dat ze gekregen hadden met het oog op een tijdelijke zending, in de tijd dat er nog geen koningen waren in Israël : zo kennen we Gedeon, Samson, Debora. Maar we weten dat deze psalm na de terugkeer uit de Ballingschap geschreven is, in een tijd dat er geen koning meer was. Over wie gaat het dan ?

Het enige zinnige antwoord op deze vraag is dat dit oud orakel in de mond van onze heilige Moeder de Kerk een waarschuwing is voor onze tegenwoordige wereld om zich te bekeren vóór het te laat is, zoals abbé de Nantes er in zijn Kerstpreek van 1992 aan herinnerde : « *Want in God strijden de toorn van zijn beledigde Heiligheid en de Barmhartigheid van zijn trouwe Hart : wat zal het halen, de strenge Rechtvaardigheid of de zachte Barmhartigheid ?* »

11. Dien Jahweh in vreze, en beef van vreugde !

Tegenover het « *non serviam* » van de tegen Jahweh samenspannende wereldse koningen (vers 3) worden de « *wereldrechters* » uitgenodigd om Jahweh niet alleen te vrezen maar zich ook in Hem te verheugen, in tegenstelling tot het geraas van de heidenen (vers 1) en in overeenstemming met de Messiaanse vreugde : « *Juich van vreugde, dochter van Sion ! Jubel, Jeruzalems dochter ! Zie, uw koning komt naar u toe : Hij is rechtvaardig en een Verlosser, nederig, op een ezel gezeten, op een veulen, het jong van een ezelin* » (Zach. 9, 9).

Algemeen wordt aangenomen dat de profetie van Zacharias samenvalt met de veroveringstocht van Alexander de Grote, die door de profeet als Jahwehs werk wordt beschouwd, als inleiding op het Messiaanse tijdperk.

12. Kus de Zoon, anders ontsteekt Hij in toorn en loopt gij uw verderf tegemoet, want licht kan zijn gramschap ontvlammen ; gelukkig wie tot Hem zijn toevlucht neemt !

Het besluit stemt overeen met dat van Psalm 1 : « *De weg van de goddelozen loopt uit op verderf* ». De psalmist benadrukt dat we de juiste keuze moeten maken om niet te eindigen als de goddelozen of de tegen God in opstand gekomen volkeren, die de goddelijke toorn over zichzelf halen en daardoor voorgoed zullen verdwijnen.

« *Kus de Zoon* ». De aanbeveling van de psalmist stelt de bijbelverklaarders voor een raadsel. Het is inderdaad toch wel een verrassende uitspraak, want in de Bijbel komen dergelijke ontboezemingen niet vaak voor ! In feite gaat het om een gebaar van aanbidding, een eerbetoon tegenover de Messias, een liturgische ritus zoals de vredeskus die de broeders van de gemeenschap aan een nieuwe novice geven op de dag van zijn kleding. Deze « *kus* » maakt deel uit van het ceremonieel van de inhuldiging van de Messias. Zo kuste Samuël Saül na hem in opdracht van Jahweh gezalfd te hebben (1 Sam. 10, 1).

Geheel in de lijn hiervan gaan de laatste woorden van de psalm over de gelukzaligheid van « *wie tot Hem zijn toevlucht neemt* ».

BESLUIT : GODDELIJKE ORTHODROMIE

De overeenstemming met het tweede deel van het Boek Zacharias laat ons toe deze psalm te dateren rond de tijd van de verovering door Alexander de Grote, na de slag van Issus (333), die heel de streek overhoop zette. Op dat ogenblik ontketenden de Noordelijke Koninkrijken een schismatieke opstand tegen Jeruzalem die uitmondde in de oprichting van de Samaritaanse tempel op de berg Garizim in 328 vóór Christus.

Deze opstand van de Samaritanen kan men vergelijken met die van de prinses van Damascus en Samaria driehonderd jaar eerder. Ze biedt de psalmist de gelegenheid om de hoop te verwoorden op de aan Jeruzalem beloofde Messias, zelfs als er geen koning meer is die rechtstreeks van David afstamt, omwille van de door Isaías aan Achaz gedane belofte : « *Zie, de Maagd is zwanger en zal een Zoon baren ; zij zal Hem de naam Emmanuël geven* » (Is. 7, 14). Deze naam betekent « *God met ons* ». En omdat « *God met ons is* » worden de volkeren die tégen God en zijn Gezalfde in opstand komen gewaarschuwd voor hun onafwendbare nederlaag : « *Smeed plannen : ze worden verijdeld ; neem een besluit : het wordt niet volbracht, want "God is met ons"* » (Is. 8, 10).

Deze profetie zal letterlijk in vervulling gaan bij het Doopsel in de Jordaan, dat de Koningswijding van Onze Heer Jezus Christus was. « *En er klonk een stem uit de hemel : "Gij zijt mijn welbeminde Zoon ; heden heb ik u verwekt"* » (Luc. 3, 21-22). Sint-Jan de Doper heeft een ogenblik geloofd dat Jezus met een ijzeren knots zou komen om alle volkeren te verpletteren. Hij werd verrast door de zachtheid en de barmhartigheid van zijn kozijn. Als God Hem de volkeren geeft om de goddelijke rechtvaardigheid te kunnen uitoefenen zonder dat er een verschrikkelijke slachting aan te pas komt, dan wil dat zeggen dat Hij een ander plan heeft : een plan van Verlossing en Heil.

broeder Bruno van Jezus